

БЕРТОЛТ БРЕХТ
ЧЕТИРИМА МЪЖЕ И ТЕСТЕ
КАРТИ ЗА ПОКЕР

Превод от немски: Николай Попов, 1983

chitanka.info

В Хавана те седяха в плетени кресла и забравяха за света. Когато им станеше горещо, пиеха минерална вода с лед, а вечер танцуваха бостън в хотел „Атлантик“. И четиримата имаха пари.

Вестниците пишеха за тях, че били велики личности. След като прочитаха това три пъти подред, хвърляха вестника в морето. Или пък го разтваряха с две ръце и го продупчваха с върха на обувката. Трима от тях пред десет хиляди зрители бяха поставили рекорди по плуване, а четвъртият бе събрал тук тези десет хиляди. След като победиха противниците си и прочетоха всички вестници, те се качиха на кораба. Завръщаха се в Ню Йорк с пълни джобове.

Впрочем тази история може да се разкаже истински само под съпровода на джаз бенд. Тя е поетична от начало до край. Започва с дим от пури и със смях, а завършва със смърт.

Защото сред тях имаше един, за когото се знаеше, че може да измъкне жив шаран дори от консервена кутия. Той бе роден под щастлива звезда. Казваше се Джони Бейкър. Джони късметлията. Бе един от най-добрите плувци на къси разстояния в целия свят. Но невероятното му щастие хвърляше сянка върху всеки негов успех. Защото човек, който от всяка салфетка вади доларова банкнота, става съмнителен по отношение на търговския си талант, дори да бе Рокфелер. А недоверчиви бяха всички.

В Хавана той бе победител, както и другите двама. Беше спечелил на двеста ярда с една дължина на тялото пред най-силния си съперник. Но не можеше да се премълчи, че другият не понасяше местния климат и бе неразположен. Самият Джони твърдеше естествено, че хората винаги ще се съмняват и пак ще дърдорят за неговия „късмет“, дори да е плувал по-добре от останалите. Когато споменаваха за това, другите двама се усмихваха.

Такива бяха обстоятелствата, когато започна историята, а тя започна с една малка игра на покер. На кораба бе прекалено скучно.

Небето беше синьо, морето — също. Питиетата бяха добри, но те винаги си бяха добри. Пурите можеха да се пушат, както и всички други пури. Накратко — небето, морето, напитките и пурите не бяха хубави.

Всички очакваха нещо повече от малката игра на покер. Започнаха недалеч от Бермудските острови. Седнаха удобно — всеки използваше два стола. Разбраха се джентълменски как да разположат

столовете. Краката на единия се поклащаха край ухото на другия. Така недалеч от Бермудските острови те започнаха да призовават своята гибел.

Понеже Джони се обиди от различните намеци, започнаха само тримата. Единият печелеше, другият губеше, а третият се държеше. Играеха с тенекиени жетони на стойност по пет цента. Не мина много време и на един от тях му доскуча. Свали краката си от стола и излезе от играта. Джони го замести. И ето че играта вече не беше скучна, защото Джони започна да печели. Той не владееше тънкостите на покера, но умееше да печели.

Джони блъфираше толкова невероятно, че никой покерджия на света не би приел предизвикателството му. А когато някой, който познаваше добре Джони, предполагаше, че той блъфира, тогава именно Джони най-неочаквано дори за себе си вадеше „кент флош“.

Самият Джони игра повече от два часа напълно безстрастно. Но другите двама доста се разгорещиха. Когато четвъртият след тези два часа се завърна от кухнята, където бе наблюдавал как белят картофи, видя, че жетоните се раздават отново и че всеки от тях сега има стойност един долар. Това малко покачване на залога беше единствената възможност за партньорите на Джони да си възвърнат поне част от парите. Системата беше много проста: парите, които Джони им бе измъкнал на центове, те трябваше сега да нагребат с лопати. Дори бащи на семейства не биха играли в този случай по-предпазливо. Но този, който гребеше с лопати, беше Джони.

Отначало играха шест часа. В течение на тези шест часа те все още можеха във всеки момент да излязат от играта, като оставят на Джони не по-голяма сума от спечелената при състезанието в Хавана. След тези шест часа на мъка и напрежение това бе вече невъзможно.

Стана време за вечеря. Хапнаха надве-натри. Вместо вилици, усещаха карти между пръстите си. Ядяха бифтеци, а им се привиждаше „кент флош роял“. Четвъртият ядеше много по-бавно. Той каза, че наистина имал желание да участва в играта, сега в глупавото шляпане на картите имало поне размах.

След вечерята започнаха отново, вече четирима. Играха осем часа без прекъсване. Бермудските острови бяха останали далеч зад тях, когато в три часа през нощта Джони броеше техните пари.

Спаха пет часа доста лошо и започнаха отново играта. Това бяха хора, разорени поне за години напред. Предстоеше им още един ден път, през нощта в дванадесет часа щяха да пристигнат в Ню Йорк. В течение на този ден трябваше да вземат мерки да не бъдат опропаствени за цял живот. Защото сред тях имаше един, който с лошата си игра на покер ги изсмукваше до мозъка на костите.

Преди обед, когато няколко срещнати кораба вече подсказваха близостта на брега, те започнаха да залагат апартаментите си. Джони спечели на всичко отгоре и едно пиано. След това си дадоха два часа обедна почивка, а после започнаха ожесточена борба за костюмите, които носеха на гърба си. Следобед в пет часа бяха принудени да заложат всичко. Мъжът, който се бе включил в играта едва след Бермудските острови и докато другите вече не различаваха вилиците си, ядеше съвсем спокойно, сега сам предложи на Джони да играе за своето момиче — тоест, че ако Джони спечелеше, придобиваше правото да заведе някоя си Джени Смит на бала на вдовиците, организиран от певческото дружество в Хоубокън, но ако изгубеше, трябваше да върне всичко, което бе спечелил от тримата. И Джони прие. Преди това обаче попита:

— А ти няма ли да дойдеш с нас?

— И през ум не ми минава.

— И няма ли да се разсърдиш?

— Няма да се разсърдя.

— И на нея ли?

— Какво значи: „и на нея ли“?

— Ами няма ли да се разсърдиш на Джени?

— Не, по дяволите, и на нея няма да ѝ се разсърдя.

А после Джони спечели.

Ако играете на карти, спечелите, после сложите спечеленото в джоба си, повдигнете шапка и си тръгнете, това значи, че сте се намирали в опасност, но сте се измъкнали. Но ако имате добро сърце и останете, за да дадете на партньорите си възможност за реванш, тогава или ще свършите в приют за бедни, или ще бъдете свързан с партньорите си до самата смърт — те ще се впият в черния ви дроб като лешояди. За игра на покер трябва да имате жестоко сърце, като за всяка друга форма на ограбване.

От мига, когато Джони се включи в играта, понеже друг бе излязъл от нея, той непрестанно правеше отстъпки на останалите. Те го бяха принудили хиляди пъти да се вглежда в картите, лишили го бяха от сън и го караха да изгълта яденето си тъй бързо, сякаш трябваше да постави рекорд. Те биха предпочели да окачат на канап бифтека на Джони, за да не прекъсва играта, а всеки шест часа да отхапва по залък. Всичко това бе ужасно противно на Джони.

След като спечели играта за момичето, което според него вече препълни чашата, той стана с наивната мисъл, че това им стига. Бяха се захванали с него, след като знаеха, че е късметлия! Навярно си въобразяваха, че той разбира от покер толкова, колкото един машинист от география. Но машинистът кара влака по релси, а те не са скарани с географията: човекът тръгва от Ню Йорк за Чикаго и пристига точно там, а не другаде. Именно по тази система Джони бе спечелил, а сега въпросът бе само как да върне на партньорите си парите, без да им нанесе кръвна обида. Доброто сърце на Джони бе неговият недостатък. Той притежаваше прекалено чувство за такт.

Веднага им каза да не се впрягат, защото естествено всичко е било на шега. Те не отговориха. Продължаваха да седят, както седяха от вчера, и гледаха чайките, които ставаха все по-многобройни.

От това Джони заключи, че според тях двадесет и четири часа игра на покер не може да бъде шега.

Джони се бе облегал на релинга и размисляше. Изведнъж му хрумна нещо. Предложи им за разтоварване да вечерят заедно. Естествено за негова сметка. Представяше си голямо празненство с необуздало веселие и разкошна трапеза. Щеше сам да приготви коктейлите, които развързват езика. При дадените обстоятелства разходите нямаха значение. Той дори си мислеше за хайвер. Джони много разчиташе на тази вечеря. Те не отказаха.

Приеха без особено въодушевление. Но при всички случаи щяха да дойдат. И без това приближаваше време за ядене.

Джони отиде да направи поръчката. Влезе в кухнята и тъй внимателно се зае с готвача, сякаш бе рохко яйце. Желаше да сервира на него и приятелите му такава вечеря, която да засенчи и най-добрата корабна кухня между Хавана и Ню Йорк.

Джони изпита голямо облекчение от обикновения разговор с готвача.

В течение на този половин час горе на палубата не произнесоха нито дума.

Долу Джони сам нареди масата. До своето място постави специална масичка. Върху нея нареди различни напитки, за да не става, когато ще прави коктейлите. Прати готвача да повика гостите му. Те се появиха с равнодушни лица и насядаха бързо като за най-обикновена вечеря. Бяха кисели, без настроение.

Джони се надяваше, че на масата ще намерят общ език. Обикновено по време на ядене човек се отпуска, а вечерята беше отлична. Ядоха обилно, но сякаш нищо не им беше вкусно. Поглъщаха пресните зеленчуци като грахова чорба, а задушенилите пилета — като сланина в закусвалня. Изглежда имаха собствено мнение за пиршеството на Джони.

Един от тях се пресегна към красиво глазираната порцеланова купичка и запита:

— Това хайвер ли е?

И Джони отговори откровено:

— Да, най-добрият, който можеше да се намери на това старо корито.

Мъжът кимна и с една лъжица изяде цялото съдържание на купичката. Веднага след това другият показва на останалите изкусно опакования специалитет с майонеза. Тогава те се усмигнаха. Това, както и някои други неща в поведението им, не остана незабелязано от домакина.

Но едва по време на кафето Джони проумя, че е било безочие от негова страна да ги кани на вечеря. Те изглежда не разбираха, че той иска да похарчи заедно с тях част от спечелените пари. Сякаш едва сега осъзнаваха сериозността и размера на своите загуби, когато виждаха как парите им се топят за такова безсмислено плюскане. Това бе приблизително същото, както с жена, която иска да ви напусне. Когато четете хубавото й прощално писмо, може би дори я разбирате, но когато я видите как се качва в такси с друг мъж, едва тогава проумявате какво ви е сполетяло. Джони бе просто поразен.

Беше осем часът вечерта. Вече се чуваха сирените на корабите влекачи. До Ню Йорк оставаха още четири часа.

Джони имаше смътното чувство, че ще е непоносимо да седи четири часа в една гола каюта заедно с тези разорени хора. Но по

всичко личеше, че е невъзможно просто да стане и да си тръгне. В това положение Джони осъзна единствения си шанс. Предложи им още веднъж да играят с него на всичко.

Оставиха чашите от кафето, избутаха полупразните консерви в единия край на масата. И отново раздадох картите.

Заиграха пак както в началото — на пари с тенекиените жетони. Джони забеляза, че тримата избягват да наддават над определен залог. Значи те отново играеха сериозно.

Още при първото раздаване Джони получи добра карта. Въпреки това още на второто наддаване той се отказа и им отстъпи залога. Беше понаучил вече нещо.

При втората и при третата игра, където залогът бе повишен, той се остави да го блъфират и плащаше, докато можеше. Но тогава един от тях, като го гледаше спокойно в лицето, му каза:

— Играй свястно!

След това Джони заигра както по-рано и пак започна да печели. И изведнъж изпита странното желание да играе така, както се случеше, за да усети дали този път шансът няма да му измени. Отново се взря в лицата им и видя, че партньорите му едва поглеждаха картите си и просто ги хвърляха на масата. Тогава съвсем се обезсърчи. Пак се опита да играе неточно, но всеки път, щом имаше възможност да направи нещо погрешно, чувствуваше се наблюдаван и не смееше. А когато от неумение играеше лошо, те заиграваха още по-лошо, защото вярваха в късмета му. Смятаха неувереността му за чисто коварство. Все повече им се струваше, че той си играе с тях като котка с мишка.

Когато той отново събра всички жетони пред себе си, тримата станаха, а само Джони не се помръдна — продължи да седи разсеян между картите и консервените кутии. Беше единадесет часа. До Ню Йорк оставаше един час.

Четирима мъже и тесте карти за покер в една каюта, пътуващи от Хавана за Ню Йорк.

Имаха още малко време. Тъй като в каютата бе много задушно, те решиха да се качат горе. Възлагаха известни надежди на чистия въздух. Мисълта за свеж въздух сякаш им подобри настроението. Дори попитаха Джони дали не иска да излезе с тях на палубата.

На Джони не му се излизаше на палубата.

Когато тримата разбраха, че Джони не желае да тръгне с тях, започнаха да настояват.

Тогава Джони за пръв път изгуби напълно самообладание и направи грешката, че не стана веднага. Вероятно така им даде възможност да прочетат в очите му страх. А това пък им подсказа едно решение.

След пет минути, без да отрони дума, Джони се запъти с тях към палубата. Стълбата бе широка колкото за двама души. Стана тъй, че единият тръгна пред Джони, другият — отзад, а третият — редом с него.

Качиха се горе. Ноцта бе студена и мъглива. Палубата — влажна и хлъзгава. Джони бе доволен, че е в средата.

Минаха покрай кормилото, морякът зад него не им обърна внимание. Като се отдалечиха на още четири крачки, Джони почувствува, че е пропуснал нещо. Но вече вървяха към парапета на кърмата.

Застанаха до парапета и Джони пожела да изпълни намерението си да се разкреци. Но се отказа, и то съвсем странно, заради мъглата; защото когато човек вижда лошо, струва му се, че също тъй лошо го чуват.

Хвърлиха го през парапета във водата.

После се върнаха в каютата, доядоха полупразните консерви, смесиха остатъците от питиетата и се запитаха — трима мъже и едно тестве карти за покер, пътуващи от Хавана за Ню Йорк — дали Джони Бейкър, който сега навярно плуваше след изчезващите корабни светлини, може да плува тъй добре, както умееше да печели на покер.

Но никой на този свят не може да плува тъй добре, че да се спаси от хората, щом има прекалено голямо щастие.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.